

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

5. Pro voluntate mutuandi, an aliquid accipi possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

tenearis mihi mutuum reddere. Quæro enim, an hæc sit vltura?

Respondeo, Molina d. 309. n. 15. & Less. lib. 2. c. 2. n. 57. alique citandi infra, cap. 5. §. 4. num. 2. licet fateantur, periculum maximum esse, ne illa pallietur, tamen in rigore, si sine furo, & fallacia sit, vlturam non esse, putant. Ratio est, quia nihil sic requiritur, tanquam ex Iustitia.

10. Confirmant primò; Nam sic, nullum onus mutuatario imponitur, nec ei libertas adimitur, sed potestati ejus relinquitur, si velit, si nolit, meum Molendinum, v.g. frequentare.

11. Confirmant secundò, quia licet possum definire tibi Beneficium conferre, quando tu mihi de tuis beneficere, nec vlla est iniustitia in me, si nolim perseverare in Beneficio mutuandi, quando tu reculas mihi aliud conferre Beneficium: tunc enim meritis possum, te, tanquam ingratum, excludere, & gratitudinem, tanquam conditionem, requirere, non tanquam pretium. Sed huic doctrinæ ne acquiescas, sicuti nec acquiescam ego c. 5. §. 4. num. 4.

§. III. Exigere in Mutuo obligationem reddendi pecuniam in frumento, &c. ubi remissivè de contractu ad Metam.

1. **R**ustico mutuavi pecuniam, cum pacto, ut teneretur eam solvere tempore Messis; in frumento, oleo, vino, aliisve fructibus, iusto quidem pretio, puta; quo tunc hi fructus valebunt, summe vlturarius? Respondeo affirmativè, cum Conrad. de contract. q. 16. Azor. p. 3. lib. 8. de Mutuo, c. 7. Cæli. r. 11. de Mutuo, c. 2. quia addis novum gravamen, Mutuum enim pecuniæ requirit ut solvatur pecunia, tu verò obligas, ut detur frumentum, &c.

2. Obijcies: At hic modus contrahendi est valde frequentem in vltura Sicilia.

Respondeo: Nego, hunc modum esse in Sicilia frequentem. Aio enim, si mutuum contractum esse illum, qui in Sicilia frequens est, quæque vocatur, *Contractus ad Metam*, quo scilicet aliquis emit nunc hyeme frumentum, quod erit æstate consignandum, eo pretio, quod tunc determinabitur à Magistratu, de quo contractu per aliam occasionem nos lib. 8. in Decal. r. 3. c. 7. à n. 9. egimus. Unde hæc advertis, quod nimis sæpè notant Doctores, & iterum ego mox notabo §. 4. à n. 11. eandem negotiationem, quæ vlturario fit modo, posse alio modo ab vltura omnino liberari. Id, quod patet in negotiatione, de qua loquimur; Nam, si mutuas pecuniam, cum pacto, ut tibi restituatur frumentum, qui est casus propositus n. 1. est vltura propter rationem dictam, at, si eandem pecuniam non mutues, sed rustico solvas in pretium frumenti, quod tibi vendit, consignandum suo tempore, juxta leges dicti contractus ad Metam, vltura non est, sed licitum lucrum de quo contractu, ut dixi, à nobis pluribus l. c. disputatum est.

§. IV. Exigere in Mutuo obligationem exigendi debitam Mutuantis, vel obligationem acceptandi, vel solvendi, partem debiti in alia re, vel similitum.

1. **S**alteri mutues cum pacto, ut is teneatur cum suo notabili opere, ac labore exigere à tuo aliquo debitore id, quod ejusmodi debitor debet, vltura est, ut vult Sot. lib. 6. q. 1. ar. 2. multò magis, si cogas mutuatarium, ut id faciat cum suis expensis.

2. Si cum pacto, ut mutuatarius partem mutui accipiat in pecunia, & alteram in debito, quod difficile recuperari potest, vltura vide Mol. d. 330.

3. Si mutues, v.g. centum, cum pacto, ut mutuatarius quinquaginta accipiat in pecunia, & quinquaginta in alia merce, v.g. vino, frumento, veste, & simili, non facile vendèta, vltura est. Lege Conrad. q. 36. de contract. Mol. l. c.

4. Si mutues hic Panormi, vinum, oleum, &c. cum pacto

ut reddas alibi, v.g. Neapoli, ubi aquilone vento transportatio tibi sit gravamina, vltura est. Ad Nov. in man. cap. 17. n. 42. §. 43.

5. Si mutues vinum, oleum, &c. hic Panormi pacto, ut reddas alibi, ubi ploris valet, multò magis vltura est. Consule Mol. d. 330. Quod si mutuatarius det frumento in alio loco, & tu illud frumentum, ubi fortasse habes, mutuares ibid. cum pacto, ut redderet, excusareris ab vltura, quia tunc periculis, & illud frumentum illuc transportares in commutatuarii, & ille inde transportaret huc in tuam, atque adde æqualis commutatio gravaminum.

6. Si mutues vinum, v.g. cum pacto, ut tibi vinum Chium, vinum Falernum, vel etiam vitæ, eadem qualitatibus, sed determinatè hujus Regionis, aut alterius, quod parare difficile sit, mutuares, vltura est.

7. Si mutues cum pacto, ut, quod mutuatarius tibi post annum, reddat non, vel post sex, v.g. vltura est. De hoc dicam aliquid aliud separatim.

8. Si mutues cum pacto, ut quod tibi debeas, aut vltura, v.g. vel vinum, vel frumentum, vel pecuniam, near dare determinatè in vino, v.g. vel determinatè frumento, &c. vltura est.

9. Horum omnium, & similium ratio est eadem dicta, quia sic gravamen novum imponitur mutuatario.

10. Semper tamen adverte duo. Primò, non est vltura, si mutuatarius hæc præstet voluntariè, & tunc licet, sed verè ex gratitudine, vel ex eo, quod ipse non est, nec damnosum, ut supra notavimus.

11. Secundò, multa ex hisposse, mutata forma trahendi, liberari ab vltura, videlicet, si non eadem contractus mutui, sed contractus emptionis vel nolis, vel similis, ut dictum item paulo supra est. Cui si mutues cum pacto, ut quis tuos agros conducere cogetur, vlturam ex dictis contrahes, quia addis novum gravamen: at, si idem conducas tuos eodem agros, contractum conductionis, & locationis, deinde res eadem mutues summam aliquam pecunie, quæ p. b. boves parare, rusticos alere, ceterisque sumptibus regere eisdem agris necessarios, vlturarius non eris, etiam si initurus fuisses hunc secundum contractum, nisi fuisset prior conductionis, & locationis. Ratio est, quia Beneficium facis illi conductori, non verò gravamen, ut dis mutuo: nam ille liber remanet, & potest, si vult, altero pecuniâ pro suis agris mutua petere, ut supra.

Atque hoc pacto intelligendi sunt DD. Mol. d. 330. Navar. lib. 3. cap. 2. n. 30. quando concedunt, potest mutuum ad agros tuos colendos.

12. Rustici, duobus modis potest alicui anticipari pecunia. Primò, cum mutuando sub aliquo ex precedentibus obligationibus, & hoc pacto est vltura, jam definitum est.

13. Secundò, non quidem mutuando, sed in eodem tractum locationis, & conductionis opere, & labori solvete pretium anticipat. Vis, v.g. seu concedas agrum Rustici, Medici, Advocati ad tuum colendum, ad tuam sanitatem procurandam, ad tuas lites peragendas, idque sub certa mercede, quam illi, pro initi contractus, solvis. Sanè hoc non est vltura, re. sed licitè negotiari, immò prædictis beneficium.

De mutuo vini, vel frumenti veteris, cum pacto, ut datur novum, satis supra diximus cap. 2. §. 2.

§. V. Pro voluntate mutuandi, an accipi aliquid possit.

1. **N**ihil potest ex hac voluntate supra forem accipi, si jocari nolumus; nam voluntas hanc bibitur in mutuo.

Si enim mutuas, certè mutuae vis. Sicuti ergo si das rem tuam, non potes ex voluntate vendendi aliquam accipere, ex De Lugo, d. 25. de Just. n. 10. ita, si mutuas. Et profectò claris iniustitiis aperitur vis, si quis potest vendere: Ego, quia vendere volo meam domum, qua pretio iusto rigore valet, v.g. centum aureis, tuam à te centum aureos pro domo, & decem pro voluntate.

CAPVT V.

Casus in Mutuo Usuram sub dubio continentes.

§. VI. An pro commoditate Mutui aliquid possit exigere?

VT distincte id intelligas, debes distinguere commoditatem, quæ ex accepto mutuo provenit mutuario, à commoditate, quæ ex eodem dato mutuo se privat mutuant.

2. Si de priore commoditate loquaris, manifestum est, ut notat De Lugo, l. c. te non posse quid accipere, quia commoditas alterius non est tua; ergo illam vendere non potes: secus, panem pretii duorum obolorum posses vendere, quanti valet vita hominis, quam panis conservat ementi.

3. Si de posteriore, maior est ratio dubitandi. Nihilominus, nec illam vendere potes quia in dando mutuo, per quod fit Beneficium mutuario, semper involvitur aliqua commoditas ipsi donata à mutuant, & consequenter aliqua incommoditas à mutuant suscepta.

4. Quod si magna, & extraordinaria esset ejusmodi mutuantis commoditas, quæ se ipse privat, certe tunc vendi posset, quia ille excessus esset pretio æstimabilis supra rationem mutui, & reduceretur, sive ad caput molestiæ, de qua c. 3. §. 6. dictum est, & iterum dicitur l. 5. §. 3. sive ad damnum emergens, &c.

§. VII. An pro dilatione redditionis Mutui, aliquid exigi possit?

DEbebam Petro, ex mutuo mihi ab ipso concesso, ducentos aureos, reddendos hinc ad duos annos: pacifcor ergo cum illo, ut in fine secundi anni solvam eidem Petro centum, ea lege, ut pro aliis centum det dilationem mihi usque ad finem tertii anni: estne usura?

Respondeo: Est, sive usura, sine iniustitia; hoc enim modo aggravas creditorem, ut expectet usque ad tertium annum, id quod non obligatur.

2. Dices: Si dicta dilatio est cum dicto pacto usura; ergo esset etiam usura, vel certe iniustitia, quando Ministri Principum, seu cuiuscunque Domini à debitoribus Principis, vel Domini aliquid accipiunt, ut eosdem debitores expectent ultra tempus præfixum.

Respondeo: Concedo sequelam, hoc enim sine dubio delictum est, ut habet De Lugo, d. 2. §. de iust. sect. 5. n. 70. citans Mol. & Salas, quia, pretio accepto, concedunt debitoribus dilationem, quam dare non possunt, in damnum Domini, in cuius præiudicium fit dilatio. Lege eundem distinctius de hac dilatione, & similibus horum Ministrorum negotiationibus agentem, de quibus etiam hos egimus suo loco, lib. 8. in Decal. tr. 3. c. 7. §. 8. à n. 5.

3. Quod si contractus n. 1. allatus fiat alio modo, sic: Ex mutuo debeo ducentum post duos annos: Pacifcor ergo nunc dare centum post primum annum; modo tu pro alio centum expectes annum alium, nempe usque ad tertium; non est usura, teste Caram. lib. 2. Theol. mor. d. 14. n. 748. cuius verba exscribit Diana p. 9. r. 6. ref. 24. ut superius docuimus; nam esset compensatio gravaminum, essetque contractus innominatus, quo das tuum gravamen reddendi illa centum post annum, cum potuisses post duos, ut Petrus det suum gravamen expectandi pro aliis centum, usque ad tertium annum, cum potuisset exigere post annum secundum.

4. Alium modum effugiendi usuram in hoc casu relinquo contractum mutui, assert De Lugo l. c. n. 57. si nimirum dicta dilatio, & solutio fiant voluntarie cum libertate utriusque: sed certe erit sic grave periculum palliandi usuram, quod periculum videbis clarius, postquam legeris ea, quæ afferam inferius, c. 5. §. 4.

§. I. Bona fides an licitum lucrum ex Mutuo reddat?

DEti tibi mutuos aureos centum cum pacto, ut post annum redderes centum, & decem, ignorans invincibiliter hanc esse usuram: putabam enim, posse id iuste fieri, bonæque omnino fide processu, si enim usuram agnovissem, alium tecum, vel cum alio contractum celebrassem, nempe contractum veri Cambii, census, emptionis fructuum anticipato, (quem contractum ad Metam paulò superius appellavimus) vel similem: quo contractu iusto, omnibus expensis; lucratus aureos decem supra meam sortem fuisset, licitène ejusmodi decem aureos à te possum exigere?

2. Respondeo: Certe dubia res est hæc, Less. lib. 2. c. 20. num. 105. tamen probabile putat, iuste posse, quando mutuantis expressit, se velle contrahere omni meliori modo, quo potest. Sæ verò, Usura, n. 8. absolute concedit. Quoniam verò idem Less. ibidem advertit, non facile practice id esse usurpandum, ideo nobis ad praxim semper intentis, hanc difficultatem innuisse, sufficit, quàm nihilominus lib. 1. in Decal. tr. 3. c. 8. §. 3. à n. 21. examinavimus latè, poterit legi Less. l. c. aliique, inter quos est De Lugo d. 1. §. de iust. sect. 9. Diana p. 1. trall. de contract. ref. 47. & p. 3. tr. 5. miscel. ref. 92. Tancr. 2. 2. disp. 4. q. 7. dub. 3. n. 99.

§. II. Promissio non repetendi Mutuum, an licitum reddat lucrum?

DO tibi mutuos aureos centum, & me obligo, eos non repetere per unum, per duos per decem annos; possumne licitè aliquod proportionatum accipere propter hanc solam obligationem?

Respondeo: Negatur communiter, & sententiam affirmantem vocant nonnulli novam, inauditam, falsissimam, periculosam in fide, & aperientem viam usuris. Less. lib. 2. c. 20. dub. 14. tamen licet negantem sententiam excipiat, affirmantem tamen ait videri alicui non improbabilem.

2. Dubia igitur res est: Quoniam ergo eam affirmantem noluimus in praxi deducere, nobis utile non est, eam fufius prosequi, ut in simili diximus §. preced. prosequenti tamen sumus pluribus, lib. 8. in Decal. tr. 3. c. 8. §. 5. Et videri apud DD. potest, scilicet, Less. l. c. De Lugo l. c. sect. 3. Arag. 2. 2. q. 38. art. 1. Dicat. lib. 2. de iust. tr. 10. disp. 2.

§. III. Molestia, quam subit Mutuans ex privatione sue pecunie, an licitum reddat lucrum ex Mutuo?

DVplex in re nostra distingui debet molestia: Altera, quæ sumitur ex periculo, quod subit mea pecunia, dum tibi, non certe fidelissimo eam concedo mutuum, & de hac nuper locuti sumus cap. 3. §. 6. Altera, quæ sumitur ex absentia pecunie mutuatæ, est enim (ait Caram. lib. 4. Theol. mor. d. 14. n. 362.) aliquod solatium videre in arca suam pecuniam; ergo molestia est earentia huius solatii; De hac loquimur in præsentia, & querimus, an pro illa, quam mutuant subit in gratiam mutuatarii, aliquod lucrum possit exigere?

2. Incerta res est, quia ex una parte aperiretur ampla via ad usuras, at ex alia videtur (adesse hæc molestia in mutuant, atque adeò vendi eam ab ipso posse, quando illa verè adest. Quod confirmari posset, quia non invenitur in omni mutuo. Verum, iterum dico, esse rem incertam, & propterea in praxim non deducendam, præcipue ex eo capite, de quo lib. 8. in Decal. c. 8. §. 6. dixi, quia nimirum ejusmodi molestia apud homines non venit in considerationem, unde, nec materia esse lucri debet. Lege Dicat. lib. 2. de iust. tr. 10. d. 2. dub. 11.